

Hoe Fries is de kwartierstaat van Eduard Douwes Dekker?

Carel Frederik Jan Pieter van Wijnbergen, geb. 7 Maart 1796, overl. 29 Oct. 1829, huwt Maria Anna Arnolda Fischer de Monrepos, geb. 1798. dr. van Charles Louis en Marie Gertrude Savelkoel. (N.L. 1937, kol. 92).

Uit dit huwelijk behalve twee jong gestorven dochters:

1. Everdina Huberta van Wijnbergen, geb. 20 Sept. 1819, overl. Venetie 13 Sept. 1874, tr. 10 April 1846 Eduard Douwes Dekker, geb. Amsterdam 2 Maart 1820, overl. Nieder-Ingelheim 19 Febr. 1887, zoon van Engel (Douwes) Dekker, kapitein ter koopvaardij, en Sietske Eeltjes Klein. Hij hertrouwt Rotterdam 1 April 1875 Maria Frederika Cornelia Hamminck Schepel („Mimi”).

Johannes Christiaan Pieter Hamminck Schepel, geb. 's-Gravenhage 28 Sept. 1808, ged. 5 Oct., pijper 1821, 2e luit. inf. 1830 (10-daagse veldtocht 1831), le luit. 1836 (Dept, van Oorlog 1842, adjudant Minister van Oorlog 1846), kapitein 3e kl. 1852, 2e kl. 1854, le kl. 1856 (toegev. aan Insp. der Inf. 1858), majoor 1859 (commt 4e Batn 4e Regt Inf.) luit,-kol. 1865 (commt dept 5e Regt Inf. 1865), kolonel 1867 (plaats. comml, 2e kl. 's-Hertogenbosch 1867), gepens. 1869, ridder Ned. Leeuw en Eikenkroon, overl. Hilvarenbeek 13 Mei 1870, tr. (1) Amsterdam 20 Juli 1838 Maria Volck, geb. 's-Gravenhage

2 Mei 1815, overl. aldaar 9 Juni 1863, dr. van Johan Albrecht, Thesaurier des Rijks, en Maria Frederika Cornelia van der Schalk; tr. (2) Berlicum (N.-B.) 23 Oct. 1867 Maria Henriëtta Christiana A&rtina Bierman, geb. Amsterdam 9 Jan. 1811, ged. 6 Febr., overl. Utrecht 24 Nov. 1876, dr. van Martinus Adrianus en Catharina Kracker en wede van Willem van Langen.

Uit het eerste huwelijk:

Maria Frederika Cornelia Hamminck Schepel, geb. Venlo 14 Dec. 1839, overl. 's-Gravenhage 25 Sept. 1930, tr. Rotterdam 1 April 1875 Eduard Douwes Dekker “),

geb. Amsterdam 2 Maart 1820, 2e kommies Alg. Rekenkamer Ned.-Indië 1840, controleur 2e klasse 1846, kommies 1846, secr. der residentie Menado

1848, as+resident te Amboina 1851, van Lebak 1856, wd. as.+resident van Ngawie 1856, eervol ontslag 1856, letterkundige onder de schuilnaam Multatuii,

+ Nieder-Ingelheim 19 Febr. 1887, zn. van Engel Douwes, zich noemende en schrijvende Engel Douwes Dekker, schipper, en Sietske Klein, en wedr. Van Everdina Hubetta van Wijnbergen.

DOUWES DEKKER, Eduard

(bekend als Multatuli; roepnaam: Dek), vrijdenker en schrijver 'tegen wil en dank', is geboren te Amsterdam op 2 maart 1820 en overleden te Nieder-Ingelheim (Rhein-Hessen, Duitsland) op 19 februari 1887. Hij was de zoon van Engel Douwes Dekker, kapitein ter koopvaardij, en Sietske Eeltjes Klein (soms ook in officiële stukken: Klijn). Op 10 april 1846 trad hij te Tjandjoer (Java) in het huwelijk met Everdina Huberta (zelf gaf het echtpaar de voorkeur aan de spelling Everdine Huberte) baronesse van Wijnbergen, met wie hij een dochter en een zoon kreeg. Na haar overlijden (te Venetië op 13 september 1874) hertrouwde hij te Rotterdam op 1 april 1875 met Maria Frederika Cornelia (Mimi of Mies) Hamminck Schepel, onderwijzeres, later schrijfster onder de naam Heloïze, met wie hij in 1878 het tweejarig Duits jongetje Eduard (Wouter) Bernhold als pleegzoon aannam.

Douwes Dekker was een van de zes kinderen van een vroom, orthodox doopsgezind echtpaar, waarvan de vader afkomstig was uit de Zaanstreek en de moeder van Ameland. Zij trouwden in 1808 te Ballum in de zeer eenvoudige 'vermaning' van de Jan Jacobsgezinden, ingezegend door de lekeprediker Cornelis P. Sorgdrager. Deze groepering werd gerekend tot de orthodoxe doopsgezinde stroming van Oude Vlamingen. Tien jaar later keerden de ouders terug naar Amsterdam, waar hun drie jongste kinderen -onder wie Eduard - werden geboren. Zij gaven hun kinderen een goede opleiding. De oudste werd na het doorlopen van de Latijnse School en de doopsgezinde kweekschool predikant. De tweede zoon bezocht net als zijn vader de kweekschool voor de zeevaart. Douwes Dekker was weer bestemd voor het predikambt maar verliet na drie klassen de Latijnse School wegens gebrek aan roeping. Een opleiding op een handelskantoor was evenmin een succes. Meegaan naar Oost-Indië op een schip waarvan zijn vader kapitein en zijn broer stuurman was, leek een goede oplossing. In september 1838 zeilde de achttienjarige als lichtmatroos via Kaap de Goede Hoop naar de tropen. In januari 1839 bereikte hij Batavia (...)2

Yntze van der Honing mailde ooit (waarvoor dank): 'Nico: de naam Joris is, voorzover ik weet, niet Fries, want hij komt in Friesland hoofdzakelijk voor in plaatsen waar Stadsfries of Bilts wordt gesproken. Vermoedelijk is de naam Joris in jouw geval een verbastering van Jorrit of Jurrit. Er trouwt een "kandidaat" in Heerenveen die de vader van jouw Douwe Joris geweest zou kunnen zijn, dus mogelijk moet je even in het doopboek van Heerenveen kijken: Trouwregister Hervormde gemeente Oudehaske-Haskerhorne, 1721 DTB nr: 356, 1697 - 1811 Vermelding: Bevestiging huwelijk van 5 januari 1721, Nijehaske Man: Joorit Pieckes, Schansterwal Vrouw: Tryntje Douwes, Heerenveen.

Jorrit Piekes en Trijntje Douwes laten dopen te Heerenveen: 1) Mints (8 augustus 1722), 2) Douwe (12 mei 1726), 3) Wytske (26 februari 1730) en 4) Wypkjen (6 maart 1732). Van deze

vier kinderen blijft alleen Douwe in leven, de andere drie zijn jong overleden. Alle data zijn doopdata (Nederduits Gereformeerde gemeente van Heerenveen), ontleend aan de alfabetische klapper op gezinshoofden. In deze klapper komen geen gezinshoofden met de naam Pieke of Peke voor. In de 17e eeuw is er nog een echtpaar Dirk Jorres en Sytske Klazes die tussen 1673 en 1687 acht kinderen laten dopen (Jorre, Jiesk, Janke, Jorre, Fetje, Janke, Claas en Evert). Een verwantschap tussen beide gezinnen lijkt onwaarschijnlijk. In Heerenveen en onmiddellijke omgeving (Schoterland) heb ik in de archieven van het Nedergerecht meerdere personen gevonden die de wereldzeeën zijn gaan bevaren, te herkennen aan aanduidingen als "walvisvaarder" of "Straat Davis-vaarder" of "verblijvende in Oost-Indië" e.d. Zoeken in de kamers van de VOC op de plaatsnaam Heerenveen levert ook enkele vondsten op.

Trouwregister Hervormde gemeente Hollum, 1779

DTB nr: 50, 1723 - 1811

Vermelding: Attestatie afgegeven 7 november 1779, Hollum

Man: Hendrik Jansen Nagtegaal, Hollum (broer van Claaske Jans Nagtegaal?)

Vrouw: Baukjen Douwes, Nieuwendam (zus van Pieter Douwes?)

NB: Zij attestatie te Holland. Nieuwe Heren nieuwe wetten, vanwege de f 3 en 6 stuivers, en wel altoos tot nadeel van den predikant.

Trouwregister Doopsgezinde gemeente Nes-Hollum-Ballum, 1784

DTB nr: 53, 1777 - 1811

Vermelding: Bevestiging huwelijk van 22 februari 1784, Ameland

Man: Hendrik Jansen Nagtegaal, Hollum

Vrouw: Trijnke Jans, Ballum

Passage langs de Sont d.d. 6-9-1761; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen, Nederland; vertrekhaven Bordeaux, Frankrijk; bestemmingshaven Stettin, Polen; lading wijn.

Passage langs de Sont d.d. 4-11-1761; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen, Nederland; vertrekhaven Stettin, Polen; bestemmingshaven Bordeaux, Frankrijk; lading staven.

Passage langs de Sont d.d. 14-9-1762; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen, Nederland; vertrekhaven Bordeaux, Frankrijk; bestemmingshaven Danzig, Polen; lading wijn.

Passage langs de Sont d.d. 1-11-1762; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen, Nederland; vertrekhaven Danzig, Polen; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland; lading staven.

Passage langs de Sont d.d. 6-5-1763; schipper joris, douwe; thuishaven Friesland, Nederland; vertrekhaven Noirmoutier, Frankrijk; bestemmingshaven Libau, Letland; lading zout.

Passage langs de Sont d.d. 21-6-1763; schipper joris, douwe; thuishaven Friesland, Nederland; vertrekhaven Libau, Letland; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland; lading rogge.

Passage langs de Sont d.d. 25-9-1763; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen, Nederland; vertrekhaven Amsterdam, Nederland; bestemmingshaven Oostzee, Oostzee; lading ballast.

Passage langs de Sont d.d. 30-10-1763 ; schipper joris, douwe; thuishaven Heerenveen; vertrekhaven Danzig, Polen; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland

Lading: rogge.

Kwartierstaat

1. Eduard Douwes Dekker (informatie zie hierboven).
2. Engel Douwes Dekker, geb. (Oostzaandam?) 3-9-1787, overl. Amsterdam 25-7-1850, tr. Ameland 13-11-1808
3. Sietske Eeltjes Klein, geb. Hollum 1782, overl. Amsterdam 5-5-1846.

Uit dit huwelijk:

1. Catharina, geb. Ameland ca. 1810, overl. Amsterdam 10-12-1849, tr. Amsterdam 20-7-1832
Cornelis Abrahamsz, geb. Amsterdam. 2-5-1802, scheepsgezagvoerder, zoon van Cornelis Abrahamsz en Anna Swart.
 2. Pieter, geb. Ameland 12-12-1812, doopsgezind predikant Beemster, overl. Den Helder 4-6-1861, tr. Amsterdam 22-7-1841
Maria Abrahamsz, geb. Aarlanderveen 23-5-1809, overl. Zwammerdam 27-11-1871, dochter van Cornelis Abrahamsz en Anna Swart. Uit dit huwelijk nageslacht.
 3. Jan, geb. Ameland 28-6-1816, zeekapitein, tabaksplanter te Bowerno (Java), overl. Grisee (Java) 11-9-1864, tr. Ambarawa 17-9-1849
Louise Marie Elise Adolphine Bousquet, geb. Maastricht 25-12-1826, overl. Batavia 8-1-1910. Uit dit huwelijk nageslacht.
 4. Antje, geb. Amsterdam 17-6-1818, overl. Amsterdam 29-6-1818.
 5. Eduard, (= 1).
 6. Willem, geb. Amsterdam 28-8-1823, overl. (verdronken) 21-2-1840.
-
4. Pieter Douwes, geb. Nieuwendam 30-1-1765, ged. Nieuwendam (NH), overl. Westzaan 2-12-1811, tr. Nieuwendam (NH) 11-9-1785
 5. Engeltje Engels Dekker, geb. ca. 1766, ged. (Waterlands doopsgezinde gemeente)

Oostzaandam 26-3-1786, overl. Wormerveer 5-3-1799.

Bij huwelijk was Engeltje afkomstig van Wormerveer. Zij was bij haar doop 20 jaar oud.

Uit dit huwelijk:

(?) Jan Douwes Dekker, tr. Tietje Gerrits (dochter Tietje, geb. Ameland 19-8-1830), Jan tr. (?):
Ameland Taetke Pieters Kanger (7 mei 1835, akte nr. 6).

Overlijdensakte Ameland, 1872, Aangifte datum 2 mei 1872, blad nr. 3: Jan Douwes Dekker,
overleden 1 mei 1872, oud 80 jaar, gehuwd

6. Eeltje Sjoerds Klein, tr. (NH) Hollum (attestatie) 23-10-1774, tr. Sloterdijk 27-10-1774

7. Claaske Jans Nagtegaal, geb. Hollum 1752, overl. Hollum 27-7-1808.

Bij het huwelijk staat vermeld dat beiden 'mennist' zijn.

Uit dit huwelijk:

1. Sytske, (= 3).

2. Antje, tr. Ameland 21-1-1813 Klaas Hendriks de Boer (akte nr. 2)

3. Hesje Eeltjes Klein, overleden Ameland 14-10-1852, oud 64 jaar, weduwe
(Namen ouders niet vermeld), tr. Ameland 19-6-1816 Jan Kat (akte nr. 5).

8. Douwe Joris, schipper, overl. (Nieuwendam) ca. 1766, tr. Nieuwendam 6-5-1764

9. Antje Pieters Kouwer, overl./begr. Nieuwendam 20/23-3-1765.

10. Engel Gerrits Dekker, geb. ca. 1742, ged. (Waterlands doopsgezinde gemeente) Oostzaandam
26-3-1763, overl. Oostzaandam 13-2-1810, tr. (2) (Zaandam of Wormerveer?) 19-2-1778 Claartje
Schenk, overl. 8-8-1804, weduwe van Lammert Trip, tr. (1)

11. Trijntje Walighs Out, geb. ca. 1740, ged. (Waterlands doopsgezinde gemeente) Oostzaandam
4-1760, overl. 17-12-1774.

Beiden waren bij hun doop 21 jaar oud.

14. Jan Hendriks Nagtegaal, geb. verm. Hollum ca. 1720, schipper van 'De Juffrouw Magtelt' en
'De Nagtegaal', overl. v. 2-2-1769, tr. Hollum ca. 1750

15. Haaske Barends, geb. Hollum 6-1723, overl. Hollum 28-1-1807, tr. (2) Sloterdijk 19-6-1768
met Hidde Jans Bakker, kapitein op het schip 'Hollandia'.

Jan voer in 1743 met het schip 'De Juff. Magtelt' goederen op Archangelsk in Rusland, idem in

de jaren 1749, 1750, 1753, 1754, 1756 en 1757 met het schip 'De Nagtegaal'.

Jan Hendriks komt ook een aantal keren voor in de Sontregisters⁵:

Passage langs de Sont d.d. 23-8-1763; schipper Jan Hendrich Nagtegal; thuishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Amsterdam, Nederland; bestemmingshaven Narva, Estland; lading ballast

Het echtpaar kocht op 1-2-1758 een huis te Hollum,

Op 2-2-1769 compareerde Haaske Barents, weduwe van Jan Hendriks Nagtegaal, ter secretarie, waarbij een boedel beschrijving werd gemaakt.

Uit de boedelbeschrijving blijkt o.a. dat Jan vier obligaties op de Surinaamse koloniën had van elk 1000 gulden, een huis te Hollum getaxeerd op 1140 gulden en aan contanten 2500 gulden.

Ook werd vermeld dat Jan bij zijn huwelijk 2030 gulden had ingebracht.

18. Pieter Heertjes Kouwer, ged. Jisp 11-11-1708 (getuige: Guurtje Arentsdr.), tr.

19. Weyntje Jacobs de Gorter, overl. na. 17-3-1765.

28. Hendrik Jacobs Nagtegaal, ged. (NH) Hollum 25-11-1691, schipper van 'De Jonge Nagtegaal', tr.

29. Claaske Pijtters (DG).

Claaske was een zuster van Doede Pieters Wijnberg, een Amelandse Oostzeeschipper, die in 1731, 1733, 1734, 1742, en 1751 op het schip "De Jonge Wijnberg" naar Archangelsk in Rusland voer.

Doede Pieters Wijnberg komt ook met zekere regelmaat voor in de Sontregisters⁶, tussen 1723-1742, met als thuishaven afwisselend genoemd Ameland en Amsterdam. Er is in die bron ook sprake van Amelander schippers, die mogelijk een familierelatie met Claaske en Doede Pieters Wijnberg hebben: Pieter Wigles Wijnberg (vader?), vermeld 1721-1723; Wigle Pieters Wijnberg, vermeld 1731-1752; Claas Pieters Wijnberg, vermeld 1751-1763. Allen hebben afwisselend als thuishaven Amsterdam en Ameland.

Hendrik Jacobs komt ook een aantal keren voor in die Sontregisters⁷:

Passage langs de Sont d.d. 9-6-1721; schipper: Hendrick Jacobse Nagtigel; thuishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Amsterdam, Nederland; bestemmingshaven Danzig, Polen; lading ballast.

Passage langs de Sont d.d. 4-7-1721; schipper Hendrick Nagtigel; thuishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Danzig, Polen; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland; lading rogge. Hij komt in deze database vaker voor.

30. Barent Hansz., tr.

31. Antje Luytjes.

36. Heertje Arents Kouwer, ged. Jisp 10-12-1673 (getuige Anna Jansd), tr. Jisp 3-4-1701

37. Trijn Klaasdr. van Straten, dr. van Claes Gerritsz. van Straten tr. (1) Trentie Sijmis, tr. (2) 9-11-1685 Antje Pietersdr.

56. Jacob Gerrits Nagtegaal, geb. ca. 1663, volmagt van Hollum in 1737 en 1742, schipper van een galjoot 'Nachtegaal', tr. (2) Rixtje Cornelis, tr. (1)

57. Claeske Eelkes,

Jacob voer tussen 1700 en 1710 met bestemmingen Noorwegen, de Oostzee en Frankrijk. Een galjoot had meestal een 16 koppige bemanning.

Passage langs de Sont d.d. 27-3-17228; schipper Jacob Geritse Nagtigel, thuishaven Amsterdam, Nederland; vertrekhaven Danzig, Polen; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland; lading rogge.

Passage langs de Sont d.d. 29-9-1722; schipper Jacob Nagtigel; thuishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Amsterdam, Nederland; bestemmingshaven Danzig, Polen; lading haring.

Passage langs de Sont d.d. 20-6-1723; schipper Jacob Gerrits Nagtigel; thuishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Amsterdam, Nederland; bestemmingshaven Oostzee, Oostzee; lading ballast.

Passage langs de Sont d.d. 24-8-1723; schipper Jacob Geritse Nagtigel; huishaven Ameland, Nederland; vertrekhaven Koningsbergen, Rusland; bestemmingshaven Amsterdam, Nederland; lading rogge.

Op 19 maart 1731 was hij te Amsterdam met het schip 'Juffr. Debora' en vertrok met een last naar Danzig (Gdansk, Polen).

Jacob was reeds voor 1702 als lidmaat bij de Ned. Herv. kerk ingeschreven en is vermoedelijk later mennist geworden.

Uit het eerste huwelijk:

1. Hendrik Jacobs, (= 28).

2. Pijtje Jacobs, ged. (NH) Hollum 11-11-1694.

3. Geert Jacobs.

4. IJtske Jacobs, ged. (NH) Hollum 11-6-1699, lidmaat op 4-2-1724, otr. Hollum 4-6-1730, att. naar Amsterdam, otr. Sloterdijk 8-6-1730 Gerrit Cornelis, ged. (NH) Hollum 11-2-1701, zoon van Kornelis Douwes Smid en Eefke Tijssen.

Uit het tweede huwelijk:

5. Cornelis Jacobs.

6. Taetske Jacobs, ged. (NH) Hollum 14-10-1708, tr. Hollum 12-2-1736 Jan Folkerts.

7. Hiske Jacobs, ged. (NH) Hollum 13-11-1712.

72. Arent Heertjesz Couwer, ged. Jisp 25-2-1646 (getuige: Anne Arentsdr.), tr. Jisp 17-1-1672

73. Neeltken Heerties.

112. Gerrit N.N. (zijn bestaan blijkt uit de vermelding van zijn kinderen).

Kinderen:

1. Jacob Geerts, (= 56).

2. Remke Geerts.

3. Dirk Geerts.

4. Barber Geerts, lidmaat v. 1702, tr. Theunis Eeskes.

5. Hendrik Geerts.

6. Folkert Geerts.

7. Riskjen Geerts, lidmaat v. 1702.

8. Jan Geerts.

144. Heertjen Jansz Kouwer/Cauwer, ged. Jisp 7-6-1609

288. Jan Gerrits Couwer, tr.

289. Anna Arentsdr.

¹ NL 1954, 71e jrg. kol. 54, 87-88.

² <http://www.iisg.nl/bwsa/bios/douwes-dekker.html>

³ <http://www.nationaalarchief.nl/sonet/fdatabase.html>

⁴ Gegevens over de Amelander familie Nagtegaal afkomstig van H. Nagtegaal, zie ook:

<http://www.nagtegaal.org/familiearchief.htm>

⁵ <http://www.nationaalarchief.nl/sonet/fdatabase.html>

⁶ <http://www.nationaalarchief.nl/sonet/fdatabase.html>

⁷ <http://www.nationaalarchief.nl/sonet/fdatabase.html>

⁸ <http://www.nationaalarchief.nl/sonet/fdatabase.html>